

חותך חתיכת אבר מעובר שבמעיה, ומשאיר החתיכה בתוכה, מותר אותו החלק באכילה על ידי שחיטת הבהמה, ואינו נאסר משום "אבר מן החי", משום שנאמר [דברים יד ו] "וכל בהמה מפרסת פרסה ושוסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה, בבהמה אותה תאכלו".

ודרשו חכמים את דברי הכתוב כך: כל "בהמה" [המוזכרת בתחילת הפסוק] שהיא "בבהמה" [המוזכרת בסוף הפסוק], אותה תאכלו! שהעובר הנמצא בתוך הבהמה, מותר באכילה על ידי שחיטת האם, גם אם הוא נמצא בתוכה כשהוא חתוך לחתיכות.⁽¹¹⁾

ב. אבל, אם הוציא העובר הוא את ראשו⁽⁹⁾ קודם שנשחטה האם, הרי אף על פי שהחזירו קודם שחיטה, הרי זה כילוד.⁽¹⁰⁾ ושוב אינו נותר בשחיטת אמו, משום שיציאת הראש מחוץ לגוף אמו, נחשבת כלידה.

לפיכך, אם אירע שהוציא העובר את ראשו והחזירו, ולאחר שנשחטה אמו נמצא העובר כשהוא חי בתוך גופה, הרי הוא טעון שחיטה לעצמו. ואם נמצא כשהוא מת, הוא אסור, כנבילה.

ומביאה המשנה דין נוסף:

ג. אם הכניס אדם את ידו לתוך הבהמה, והיה

כיציאת כל ראשו, והיא כלידה. וכבר כתב כן בספר האשכול "ח"ג כ"ד] שהאמור במשנתנו "הוציא את ראשו", אינו דוקא כל הראש אלא אף רובו. ורובו, היינו משיצא פדחתו. [ולפי זה מיושבת קושית תוספות ד"ה טעמא (בסופו), שכונת משנתנו כאן, שראשו, היינו רוב פדחתו]

10. הראש יוסף דקדק, מדוע ברישא נקט התנא "מותר באכילה", ואילו בסיפא נקט "הרי זה כילוד".

וביאר, שבסיפא אין מקום לומר "אסור באכילה", כיון שאם כן, היה משמע שאין לדבר תקנה כלל. וזה אינו נכון, שהרי שחיטתו מתירתו. וכן אם היה נוקט ברישא "אינו כילוד", היה משמע ששחיטתו מתירתו את אותו האבר. ואף זה אינו נכון, כיון שסימני השחיטה של העובר, כשחוטטים הם. כפי שיתבאר בהרחבה בהמשך הפרק. ולכן אין שחיטה בפועל מועילה כאן, ואין תקנה לאותו האבר.

11. דין זה אמור כאשר חתך מן העובר שבמעיה ולא הוציא החתיכה. ורק באופן זה מותר, הואיל ולא יצא. [רמב"ם מאכלות

הבהמה נעשתה קודם שחיטה. ומשמע, שאחר כך נשחטה הבהמה מיד, כיון שאילו נולד העובר קודם שחיטה, היה האבר נותר בשחיטת הולד.

אולם בדעת הרמב"ם שם משמע שאותו האבר אסור לעולם. שכתב: ואפילו החזיר אותו אבר למעי אמו, ואחר כך נשחטה אמו, או נולד הולד, אותו אבר אסור משום טרפה.

אך הב"ח יו"ד סימן י"ד מפרש שאף לדעת הרמב"ם, אם נולד העובר קודם שחיטה, אין האבר טריפה אלא הוא נותר בשחיטת העובר לאחר שנולד. ואילו מה שכתב הרמב"ם או נולד הולד, אין כונתו שאף בלידה רגילה יהיה אותו האבר אסור, אלא שאם תוך כדי שחיטה יצא הולד דרך הרחם, וכדרך לידה, אין זה נידון כלידה רגילה, שהרי כבר נשחטה האם, ועובר זה אינו טעון שחיטה, ולכן עומד האבר שיצא באיסורו.

9. כתבו הש"ך והט"ז [יו"ד תחילת סימן י"ד], שאם הוציא רוב פדחתו, נחשב כאילו הוציא כל ראשו. וכפי שכתב בשו"ע חו"מ רע"ז [לענין דין לידת בכור] שיציאת רוב ראש הולד נחשבת